

**Lista projektów sektora środowiska z działania 2.4.1 *Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna*,
dla których zostały podpisane umowy o dofinansowanie w październiku 2016 r.**

Projekt 1

projekt: **Ochrona ssaków i ptaków morskich i ich siedlisk**

beneficjent: Fundacja WWF Polska

wartość: **3,5 mln PLN**

dofinansowanie unijne: **3 mln PLN**

informacje o projekcie:

Projekt ma na celu ochronę ssaków morskich (fok i krytycznie zagrożonego morświna) oraz nadmorskich lęgów ptaków (sieweczki obrożnej, rybitwy białoczelnej, czubatej, rzecznej i ostrygojada) przed czynnikami antropogenicznymi. Działania będą służyły ograniczeniu przyłowu morświna, monitoringowi gatunków, ich siedlisk i istniejących zagrożeń (m.in. w rejonie ujścia Wisły Przekop z użyciem wieży wideoobserwacji) oraz tras migracyjnych fok. Prowadzona będzie baza danych, zostaną rozpowszechnione instrukcje dla społeczności lokalnych i turystów. Kontynuowana będzie działalność patrolu terenowego, doraźnie zabezpieczającego foki wychodzące na plaże oraz aktywnie chroniącego lęgi morskich ptaków. Populacje gatunków ptaków gniazdujących na plażach zanikają na przestrzeni ostatnich 20-30 lat i tylko czynna ochrona może ten proces zatrzymać, zaś polskie plaże są coraz częściej odwiedzane przez foki i należy zapobiegać coraz większej antropopresji na te gatunki.

W ramach forum dyskusji i współpracy nt. ochrony środowiska morskiego będą się odbywały cykliczne spotkania różnych grup interesów zaangażowanych w ochronę i eksploatację morza. Opracowane zostaną również instrukcje nt. minimalizacji hałasu podwodnego oraz postępowania z przyłowionymi i znajdowanymi na brzegu żywymi i martwymi ssakami i ptakami morskimi. Zaplanowano też szerokie rozpowszechnianie informacji o projekcie.

Projekt przyczyni się do wypełniania zapisów przyjętego programu ochrony morświna, projektu programu ochrony foki szarej oraz projektów planów ochrony dla morskich obszarów Natura 2000. Projekt obejmie swymi działaniami woj. pomorskie i zachodniopomorskie.

Projekt 2

projekt: **Lubelska Natura 2000 - wdrażanie planów zadań ochronnych**

beneficjent: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie

wartość: **2,7 mln PLN**

dofinansowanie unijne: **2,3 mln PLN**

informacje o projekcie:

Lubelszczyzna na tle innych regionów posiada swoje cechy specyficzne. W związku z tym wśród działań ochronnych podejmowanych przez RDOŚ w Lublinie w ramach niniejszego projektu są siedliska przyrodnicze oraz gatunki najbardziej zagrożone zanikiem, których lubelskie zasoby mają duże znaczenie dla zachowania ich reprezentatywności w sieci Natura 2000 w Polsce. Projekt dotyczy siedlisk przyrodniczych oraz gatunków występujących na obszarach Natura 2000 i większości opiera się na wdrażaniu działań ochronnych zaproponowanych w planach bądź projektach planów zadań ochronnych dla tych obszarów. Projekt ukierunkowano na poprawę stanu zachowania wybranych fragmentów półnaturalnych siedlisk otwartych zagrożonych w wyniku procesu sukcesji, wzmocnienie populacji zagrożonych gatunków takich jak żmijowiec czerwony, szczerzeniec zmienny, utrzymanie dobrego stanu oraz odtwarzanie i zasilanie zwartych kolonii susła perełkowanego, rozpoznanie zasięgu największej w Europie Środkowej populacji żółwia błotnego oraz potencjalnych kierunków jej migracji. Planuje się również działania mające na celu zwiększenie efektywności rozrodczej populacji żółwia oraz przeciwdziałanie zanikowi siedlisk strzelbi błotnej, utrzymanie właściwego stanu siedliska nocka dużego oraz innych gatunków nietoperzy poprzez łagodzenie konfliktów społecznych związanych z bytowaniem nietoperzy w siedzibach ludzkich w tym także poprzez rozpoznanie strategicznych obszarów żerowania największych w woj. lubelskim kolonii rozrodczych. Biorąc pod uwagę rangę założonych celów zaplanowano odpowiednie działania ochronne, tak aby uzyskać jak najlepszy efekt ekologiczny.

Projekt 3

projekt: **Ochrona lądowych siedlisk Natura 2000 w obszarze PLH 200002 Narwiańskie Bagna – etap I**

beneficjent: Narwiański Park Narodowy

wartość: **1,36 mln PLN**

dofinansowanie unijne: **1,15 mln PLN**

informacje o projekcie:

Głównym celem projektu jest ochrona bioróżnorodności na obszarze PLH 200002 Narwiańskie Bagna (pokrywającym się z granicami Narwiańskiego Parku Narodowego) poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych Natura 2000. Niekorzystne zmiany wynikające ze zmiany sposobu użytkowania dolin rzecznych doprowadziły do zmniejszenia powierzchni siedlisk. Zaprzestanie użytkowania rolniczego ma szczególnie dotkliwe znaczenie w przypadku tzw. „siedlisk marginalnych”, o znikomej powierzchni, ale o dużym znaczeniu dla bioróżnorodności obszaru, takich jak torfowiska soligeniczne, murawy i łąki różnego typu. Powstrzymanie niekorzystnych zmian jest priorytetem projektu, a będzie realizowane przez zabiegi ochrony czynnej i wykup gruntów. Główne elementy projektu to :

- wykup gruntów od prywatnych właścicieli szacunkowy koszt,
- zabiegi ochrony czynnej dostosowane do specyfiki i wymagań siedlisk Natura 2000,
- monitoring przyrodniczy stanu siedlisk oraz oceny skuteczności prowadzonej ochrony czynnej.

Poza wymienionymi wyżej zaplanowano koszty związane z koordynacją i zarządzaniem projektem, zakup sprzętu niezbędnego do lokalizacji siedlisk przyrodniczych, działania informacyjno-promocyjne.

Projekt 4

projekt: **Czynna ochrona nietoperzy i renaturyzacja siedlisk murawowych w północnej części Łużowej Góry w Kampinoskim Parku Narodowym**

beneficjent: Kampinoski Park Narodowy

wartość: **2,45 mln PLN**

dofinansowanie unijne: **2,08 mln PLN**

informacje o projekcie:

Obszar przedsięwzięcia zlokalizowany jest we wschodniej części Kampinoskiego Parku Narodowego. Zajmuje północne ramię wydmy parabolicznej, tzw. Łużowej Góry. Jest to obszar bezleśny, a najbardziej przekształcona część terenu (budynki, hala i kominy wentylacyjne) zajmuje ok. połowy powierzchni obszaru.

Na wyżej wymienionym obszarze planuje się przeprowadzić rozbiórkę pozostałości obiektów budowlanych pozostawiając jedynie część podziemną oraz bunkier wkomponowany w wydmy. Wjazd do bunkra zostanie zamurowany, wstawione zostaną drzwi wejściowe oraz szczeliny, które służyć będą nietoperzom i innym drobnym zwierzętom. Zamknięta w ten sposób przestrzeń stanowić będzie doskonałe miejsce przebywania dla kolonii nietoperzy. Już obecnie jest ona przez nie użytkowana jednak silna penetracja człowieka i niekorzystne warunki klimatyczne (przewiew - duże otwarte wejście, wiele otworów wlotowych) powodują, że populacja nietoperzy jest dotychczas niewielka.

Na całym terenie, wraz z miejscami po wyburzonych budynkach oraz dachem bunkra planujemy przeprowadzić działania rekultywacyjne mające na celu przywrócenie optymalnych warunków rozwoju muraw. Po zakończeniu prac rozbiórkowych większa część terenu zostanie pokryta warstwą przywiezionego, rzeczno-piasku, na którym, po odpowiednim przygotowaniu podłoża, wysiewane i nasadzone będą rośliny murawowe z zastosowaniem różnych metod.

W sumie w ramach projektu przewiduje się powiększenie kolonii nietoperzy oraz powiększenie powierzchni muraw szczerbich i ciepłolubnych do ok. 1,4 ha.

Przez zrenaturyzowany obiekt poprowadzona zostanie ścieżka spacerowa wyposażona w kładkę i tablice informacyjne w celu udostępnienia muraw napiaskowych.

Projekt 5

projekt: **Czynna ochrona dubelta na terenie torfowisk i dolin rzecznych w obszarze specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Puszcza Knyszyńska (PLB200003)**

beneficjent: Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków

wartość: **3,42 mln PLN**

dofinansowanie unijne: **2,9 mln PLN**

informacje o projekcie:

Główne cele projektu zostaną osiągnięte w skutej realizacji następujących założeń:

- odtworzenie siedlisk dubelta oraz innych gatunków ptaków siewkowych na wybranych powierzchniach poprzez przywrócenie na nich ekstensywnego użytkowania kośnego (wykoszenie 18ha łąk i nieużytków; usunięcie 35ha zakrzaczeń i zadrzewień);
- poprawa jakości siedlisk poprzez wprowadzenie wypasu na wybranych obszarach stanowiących tereny łąkowe i żerowiskowe dubelta oraz innych ptaków siewkowych;
- zahamowanie zaniku siedlisk dubelta poprzez umożliwienie ich ekstensywnego użytkowania kośnego sprzętem mechanicznym (remont/budowa infrastruktury w postaci przepustów (11 szt.) i dróg dojazdowych do użytkowanych łąk na dł. 3400 mb);
- optymalizacja warunków wilgotnościowych w siedliskach dubelta – obniżanie się poziomu wód gruntowych, obok zaniku użytkowania łąk i pastwisk jest jedną z głównych przyczyn zmniejszania się populacji dubelta i innych ptaków siewkowych w dolinach rzecznych Puszczy Knyszyńskiej, planuje się wykonanie remontu przepustów z zastawkami (12 szt.) i zasypanie rowów melioracyjnych na dł. 2200 mb;
- rozpoznanie preferencji siedliskowych łąkowej populacji dubelta w dolinach rzecznych Puszczy Knyszyńskiej oraz wykonanie dokładnej oceny liczebności populacji dubelta na tym obszarze.

Projekt 6

projekt: **Ochrona Wybranych gatunków ptaków strefowych na 4 obszarach Natura 2000 w północno - wschodniej Polsce**

beneficjent: Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków

wartość: **2,1 mln PLN**

dofinansowanie unijne: **1,6 mln PLN**

informacje o projekcie:

Projekt obejmuje 4 obszary Natura 2000: Puszcza Knyszyńska, Puszcza Białowieska, Ostoja Warmińska, Puszcza Napiwodzko-Ramucka. Planowane zadania:

- monitoring zasiedlonych gniazd wraz z określeniem sukcesu łąkowego oraz wyszukiwanie nowych stanowisk (aktualizacja stref) orlika krzykliwego, bielika, kani czarnej i rudej oraz bociana czarnego;
- ustalenie liczby zajętych rewirów bociana czarnego na drodze liczeń w stałych punktach widokowych dla P. Knyszyńskiej;
- zbiór i analiza wyplułek bociana czarnego w celu analizy struktury pokarmowej;
- wykonanie ekspertyzy ichtiologicznej – rozpoznanie stanu zasobności żerowisk b. czarnego (P. Białowieska i P. Knyszyńska);
- zabezpieczenie drzew gniazdowych i sąsiednich przed drapieżnictwem oraz budowa 10 platform łąkowych dla b. czarnego;
- zwiększenie bazy żerowiskowej o. krzykliwego i b. czarnego poprzez budowę 12 oczek wodnych na terenie obszarów P. Białowieska i O. Warmińska oraz 2 zastawek na terenie obszaru O. Warmińska;
- zwiększenie zasobów pokarmowych b. czarnego poprzez zarybienie cieków puszczańskich na terenie P. Białowieskiej;
- naprawa ogrodzeń – zachowanie siedlisk żerowiskowych o. krzykliwego poprzez utrzymanie użytkowania pastwiskowego – remont 3500m ogrodzeń na terenie P. Białowieskiej;
- wykup 14 ha gruntów celem odtworzenia pastwisk – żerowisk o. krzykliwego;
- zwiększenie bazy żerowiskowej o. krzykliwego w O. Warmińskiej poprzez odtworzenie 3 ha pastwiska, budowę 1535 m ogrodzenia i zakup 11 szt. bydła rasy polskiej czerwonej;
- założenie 12 nadajników telemetrycznych na o. krzykliwe, co pozwoli sprawdzić obszar żerowisk oraz trasy wędrówek na zimowiska;
- działania edukacyjno-promocyjne wśród lokalnej społeczności.